

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

3. tripartita 1. pars declarat ad quem finem Tuba illa serviat. 2. à quo inflanda, & cur per sepulchra insonet. 3. quomodo cogat mortuos ad Thronum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

fletumque fletu, planctum planctu præveniant.
 Bern. ser. de *Quia, ut ait S. Bernardus: Qui parvet, caret; qui negligit, incidit. Et nunc timor planctusque fructuosus est, qui tunc inutilis erit & fructuosus, quando plangent tribus terra, & videbunt in quem transierunt.*

LECTIO. 3. *Tuba mirum spargens sonum, Per sepulchra Regionum, Coeget omnes ante Thronum.*

PARS I. **C**hristiani campanis utuntur ad convocandum populum ad divina, & ad festa. Et initio quidem hæc fuerunt minores, sed reddita pace per in illa die Constantium, paulatim grandiores factæ sunt. *ser. viat.* Nomen autem Campanarum acceperunt à loco, in Campaniam quo majores factæ sunt. Nempè à civitate Nola in Campania: Unde & minores Campanulæ dicuntur *Nolæ.* Ita tradit Rationale offic. divin. l. 1. r. 1. *rum nomen* cap. 4. & Card. Baron. tom. 2. anno, Christi 58. Hæc variis benedictionibus sanctificantur, ut populum Christianum ad exercitia sanctificationis vocare significantur, & ad Sacramenta & sacrificia, in quibus sanctitas percipitur, invitare. Deinde, ut per sonitum vasorum horum benedictorum, recedat virtus insidiantium aërearum potestatum, incurfus turbinum, percussio fulminum, læsio tonitruorum, calamitas tempestatum, omnisque spiritus procellarum: ideoque depingitur in illis cum benedictione, unctio, & aque sanctificationis asperione, vexillum crucis, cui flectitur omne genu cælestium, terrestrium, & infernorum. Denique ideo benedicuntur, ut cum clangore illius audierint Filii Dei, creseat in eis devotio fidei, & præparent se contra tempestates & procellas extremi diei, & disponant se ad audiendam cum securitate. *Tubam illam, que mirum spargens sonum per sepulchra Regionum, & vocabit electos ad solennitatem æternam, reprobos autem ad condemnationem inevitabilem.*

Miracula in *Quam obrem sæpè in Campanis his benedictis benedictis edidit miracula Deus, ut ex historiis sacris concampis per stat.*

De edita. *Audi quod in vita S. Meivulphi legimus 5. Octobris apud Surium. In Monasterio S. Meivulphi, quod Canonis & Sanctimonialibus crexerat, erat Tintinabulum quoddam æreum, bene sonorum, quod reverenter aservabatur. Quia quoties aliqua ex sororibus illius Monasterii breviter abitura è vita, absque humano ministerio per se sortem reddebat sonum. Aseverant autem omnes illud inventum inter ossa S. Meivulphi, cum illa è sepulchro transferebantur, credidit illo usus fuisse sub elevatione Sacramenti in suo Diconali ministerio. Hæc ibi.*

2. *In conventu Zamotensi Ord. Prædicatorum similis campanula per plura annorum curricula sine alicujus ope insolitum sonum reddere solita erat, sic quoties aliquis ex illo Collegio erat migratu-*

rus; & tunc omnes se præparabant ad mortem, nescii in quem caderet hoc jaculum mortis. Durasse scribitur istæ campanæ pulsus per multa tempora. Testis est Anton. Tenensin Chron. Præd. ad ann. 1218. p. 22.

Nec hæc tibi de veritate sint suspecta: scribit enim Didacus Baesal. l. 1. cap. 3. Tom. 1. Comment. in Evang. Novi apud aliquas familias Nobilium in Hispania familiare. Quando illorum qui morti propinqua, commune familie sepulchrum sensitur commoveri, & turbari, quasi jam ossa parentum cum congeneri cadaveri. Hæc ille.

In Regno Aragoniæ est collis propinquus loco qui dicitur *Villila*, in cuius fummitate est Ecclesia dedicata S. Nicolao, in qua sunt dug campanæ, quarum major insignita est effigie Iesu Christi & Virginis, ac S. Ioannis, cum hac prophætia Sibillina: *Christus Rex venit in pace, Deus homo factus est.* Hæc campana frequenter insonuit proprio motu indicans eventus aliquos insolitos, vel calamitosos. Anno 1601. 1. Junii, auditus est eius sonitus, usque ad 16. diem ejusdem mensis per innumerum illic concurrentes ad videndum istud prodigium: & isto die cessavit. Sequenti autem die, qui fuit dies Corporis Domini, rursus incepit, usque ad Festum S. Ioannis Baptistæ inclusivè, & cum mensura ac harmonia viginti octo dedit versus Orientem, ac postmodum cessavit. Dicitur quoque insonuisse hæc campana proprio motu, dum Carolus Quintus Imp. & Regina Anna, uxor filii eius Philippi, mortem obierunt.

Sicut porrò Christiani utuntur nunc campanis ad convocandum populum, ita olim utebantur Iudæi Tubis. Erat enim à Domino præceptum Moysi: *Fac tibi duas Tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra.* Illis ergo utebantur ad castra movenda, & ad bella; sed & maxime ad sacrificia convocandos populum, & ad festa. Hinc & apud eos erat festum quoddam primo die septimi mensis, quod *Festum Tubarum* & *clangoris* dicebatur, *Mense septimo prima die mensis eris vobis sabbatum* (id est festum solemne) *Memorale clangentibus Tubis.* Tradunt autem interpretes hoc festum Tubarum in memoriam fuisse Isaac Patriarchæ, qui per Angelum clamantem ad Abraham, *Ne extendis manum tuam in puerum, liberatus fuit a morte, & gladio Patris sui, si rogato arietem, quem cornibus hærentem in veribus Angelus offendit.* Hoc enim factum fuisse primo die mensis septimi tradunt Hebræi. Clangebant ergo eo die in hujus rei memoriam, non solum Tubis argenteis, sed etiam cornibus arietinis, sive buccinis ex illis confectis.

Per tubas etiam nonnulla olim prodigia edidit Deus, ut patet in destructione murorum Iericho per clangentibus septem tubis sacerdotibus. Item in destructione exercitus Madianitarum, per collisionem lagenarum & sonitum tubarum. Quod autem nonnulli de duabus tubis sic præceptum mysterium.

Merium agnoscit Rupertus quia allegorica signifi-
catione per illas duas tubas duo adventus Chri-
sti significabantur, primus in carnem, secundus
ad iudicium, in quibus ipsa Tuba infonabit, in
primò ad penitentiam vocans, in secundo male-
dictionem impenitentibus fulminans, & denotans
contra illos.

Effectus ex-
treme
tuba.

Itaque postrema illa Tuba mirum spargens so-
num, primum quidem deserviet ad convocationem
illam generalem, non solum electorum, sed etiam
reprobatorum. Deinde erit velut classicum militare
terrens reprobos, quibus iam indicitur bellum
nunquam finicundum, & armatur omnis creatura
contra illos. Denique erit tanquam Tuba triumph-
phalis & festiva vocans electos ad triumphum, &
ad solennitatem ac lætitiā beatæ æternitatis, in-
staur mirum, quæ Hebræos vocabat ad festa; Non er-
go mirum, si sonum dicatur spargere mirum, non
enim ulla talem edidit sonum, nec tantæ virtutis,
nec tam terribilem, ab initio sæculi usque ad finem.
Equidem sonitus Tubæ, Angelo promulgante De-
calogum cum lam padibus in monte fumante, terro-
rem, ac pavorem induxit Israëlitis, ob mirum
suum sonum, sicut & Ierichuntinis sonus Tuba-
rum Sacerdotium, Madianitisque fragor tuba-
rum militarium; sed hæc tuba, & eius sonus, longè
efficacioris erit virtutis, longè formidolosior re-
probis.

Num. 10.

Exod. 20.

Tuba Apo-
calypsi
terribiles.

Terribilis quoque sunt Tubæ septem Angelo-
rum in Apocal. infonantium, & plagas illas infli-
gentium, sive prodigia illa horrenda operantium,
de quibus à cap. 8. usque ad undecimum agitur. Vi-
di, inquit, septem Angelos stantes in conspectu Dei,
& datae sunt illis septem tubæ.

Apoc. 8.
& seq.

Primus Angelus tuba cecinit, & facta est grandis,
& ignis missa in sanguine, & missum est in terram,
& tertia pars terre combusta est, & tertia pars arborum
concremata, & omnis fœnum vivide combustum.

Secundus Angelus tuba cecinit, & tanquam
mons magnus missus est in mare, & facta est tertia
pars maris sanguis, & tertia pars piscium & navium
interiit.

Tertius cecinit, & cecidit stella ardens, cui no-
men Absinthium, in tertiam partem fluminum, eam-
que vertit in Absinthium, indeque multi hominum
mortui sunt.

Quartus tuba cecinit, & percussa est tertia pars
solis, Luna stellarum exaudita est vox Aquilæ vo-
lantis per medium cœlum: Væ, Væ, Væ, habitanti-
bus in terra, de cæteris vocibus trium Angelorum qui
erant tuba canituri.

Quintus cecinit, & stella cadens aperuit puteum
abyssi, & exierunt locustæ, ut cruciarent eos qui non
habent signum Dei in frontibus. Locustæ autem si-
miles erant equis paratis in prælium; habentes faci-
em hominum, coronas aureas in capite, capillos
mulierum, dentes leonum, caudas scorpionum, &
super se Regem Abyssii, nomine Abaddon.

Sextus tuba cecinit, & soluti sunt quatuor Angeli.

ligati in Euphrate, ut occiderent tertiam partem ho-
minum. Et numerus equestris exercitus, vicies mil-
lies dena milia.

Septimus tuba cecinit, & factæ voces magnæ in
cœlo ducentes: Factum est regnum huius mundi,
Domini nostri, & Christi ejus, & regnabit in sæcula
seculorum, Amen.

In his tubis multa continentur mysteria, quæ ab
Interpretibus petenda sunt, quia prolixioris forent
tractationis, quamvis propinque spectent ad diem
illam, die iræ & miseriæ. Hoc interim dicimus, mi-
rum earum fore sonum, sed tubam illam de qua
agimus, complementum fore omnium illarum; id-
eque admirabiliorum fore ejus sonum, tum quia
universalior, tum quia efficacior erit; in virtute
scilicet resuscitandi corpora omnia, & consumman-
di mysteria omnia. Quapropter vocatur novissima
Tuba, in momento, in ista vocali; in novissima tuba,
Quare novissima? Quia post tubas omnes mysti-
cas, non solum veteris testamenti, sed & novi se-
culturæ. Post tubas enim septem illorum Angelo-
rum, plagas ubi magnas significantium, hæc se-
quetur ultima adeoque efficacis & sonora critico-
rum per orbem, ut propterea dicatur Tuba Dei.

1. Cor. 15.

1. Thess. 4.

Quod phasi Hebræa habet emphasim, sicut cum
in Scriptura dicuntur Montes Dei, Cedri Dei, in-
telligi solent Montes & Cedri excellentissimi. Tuba
ergo Dei, quia magnifica omnino & terribilis, ta-
lis qualis decet Majestatem divinam; sic & Toni-
trum, Vox Dei in Scripturis sacris solet appellari.
Tuba enim Dei, quia Deum Iudicem præbit; sic
ut Tuba Regem vel Imperatorem. Sed de hæc
Tuba pauca in particulari dicenda sunt in sequen-
tibus.

Tuba hæc non est existimanda fore realis, sed
etiv vox quali tubæ, sensibilisque clangor per
æris collisionem, imperio Christi ab Archangelo
formatus. Quapropter dicitur Vox Filii Dei; Au-
diens qui in monumentis sunt vocem Filii Dei, &
procedent in resurrectionem vitæ vel iudicii, hoc est
condemnationis. S. Paulus autem vocat vocem
Archangelus. Ipse Dominus, in jussu, in voce Archan-
geli, in nubibus Dei descendet de cælo.

Quod si queras, quis sit iste Archangelus? Re-
spondet S. Thomas, fore Michaëlem, qui præest Ec-
clesiæ; sicut & olim Synagoge; prælitque omnibus
Angelis animarum custodibus, quorum simul mi-
nisterio repræsentat eas tanquam Signifer in lu-
cem sanctam, ut canit Ecclesia. Alii respondent
fore Gabrielem, ut quia fuit nuntius primi adven-
tus Christi, ita sit & secundi. Quisquis sit, verè
ex Archangelis unum fore dicendum est; licet S.
Amb. dicat Archangelum ibi vocari Christum; sed
S. Chrysol. & alii Patres non assentiuntur: Scri-
pturæ enim voces in sua proprietate & signifi-
catione sumendæ sunt, quando nihil obstat.
Immo hæc tuba Archangelus virtutem & effica-
ciam habebit: etiam circa alios Angelos, qui huic

PARS II.
Tuba à quo
inflanda, &
cur per se-
pulchro in-
sonet.
Ioan. 5. 4.
1. Thess. 4.
Tuba ab
Archange-
lo inflanda,
& qui ille.

Matt. 24. Ansel. in Elucid.

operi sunt ministrari. Sic dicitur. Mittere Angelos suos cum tuba & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis. Vbi S. Anselmus cum nonnullis multas putat fore tubas. Quasi sic sensus: Mittit Angelos suos, cum tuba & voce, hoc est, singulos cum singulis tubis; non enim omnes mitteret cum una tuba, nam unus ad eam inflandam sufficeret. Erit ergò conclamatio, secundum S. Anselmum, plurium Angelorum: ita ut singuli cum tubis, sive cum vocibus tubalibus, resonent, ut cooperentur resurrectioni. Cui favere videtur S. Chrysofost. dicens. Tunc erit & vox Archangeli precipientis Angelis, & clamantis, & tuba, vel potius tubarum sonitus. Verum passim Scriptura Tubam in singulari nominat. Et illud: Mittere Angelos cum tuba, non significat singulis tubam adscribendam; sed idem est ac si dicat: Mittere Angelos ad congregandum electos, cum tuba illa novissima, qua unus ilorum claret.

Vox hec & tuba, quid significent.

Quod autem dicitur cum voce & tuba, aliqui hanc vocem putant distinctam à Tuba fore que articulata, qua mortui iudicio adesse jubentur, hanc vel similem: Surgite mortui, venite ad iudicium. Alii putant idem significare tubam & vocem magnam, quod Tubam vocis magne. Sic enim ex Græco vertit Cajetanus & alii. Hæc verò vox maximæ erit virtutis, quia divinæ potentie instrumentum erit, ac instrumentum quoddam, saltem mortale, resurrectionis generalis; quemadmodum & voces in Sacramentis instrumenta sunt Sanctificationis nostræ, consecrationis, transubstantiationis, &c. Sicut ergò Christus Dominus, dū inter nos ageret, voce usus est ad suscitandos mortuos: Lazare veni foras: Adolefcens, tibi dico, surge; Puella tibi dico, surge Sic & utetur voce Angelii significante voluntatem & imperium suum; planeque illa efficax erit, ita ut eam audiant, sive illi obediant mortui omnes, quemadmodum illius voci hi tres obediverunt, dum inter mortales mortalem vocem edens mortuis imperaret, & vitam redderet. Imò advertit S. Basilii Seleucus Orat.

Ioan. 11. Luc. 7. Marc. 5.

Vox Christi quam efficacem.

to. tantam fuisse divinæ vocis efficaciam, etiam tunc, ut ad illam omnes mortui vivificarentur, nisi unū nominatim eligeret, & ad illum vocem determinaret. Audi ejus verba: Cur addit, Tibi? Simplicius distu fuerit: Hæc mortue. Surge. Sed salvatoris vox etiam alios fuisse virtute sua mortuos excitatura. Idè adiecit, Tibi, ut ad eum tantum adolefcens gratia suæ vim explicaret. Hæc ille.

Ioan. 5.

Scorus in 4. dist. 43. q. 2. 67. 5.

Cæterum, cum hæc tuba mirum spargere sonum dicitur per sepulchra regionum, inde colligimus resurrectionem, ut plurimum fore in sepulchro, quod conforme est Scripturæ. Omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei. Licet ergò Christus Dominus ad vallem Iosaphat sic venturus, & ibi iudicaturus, obviam ipsi in aëre procedentibus electis, & ibi circum adstantibus: Attamen non existimo (quod dixit Scorus, & nonnulli Theologi) in eam vallem adducendos & congregandos omnes cineres, tam bonorum, quam malorum, ex quibus corpora omnia iterum formanda singula sint, & ibidem animanda. Licet enim hoc Deo sit corporali facile, & motu celerissimo brevissimoque tempore referri fieri possit, tamen non habet fundamentum in laude, eris licetis. Illud verisimilius est, singula corpora resurrectione in loco ubi fuerint; & si in plures partes sparsa sint, ubi precipua vel major pars perta fuerit, ita ad ut eam reliquæ sint adducenda. Sic tradit inter antiquos Theologos Richardus, Cum Richardus itaque ordinatè major pars in sepulchris condita sit, ibi resurrectionem futuram existimamus Sic enim loquitur Sanctus Chrysofost. Regale spectaculum visura est Roma. paulum repente ex theca illa cum Petro resurgentem sursum ferri in occursum Domini?

gandos omnes cineres, tam bonorum, quam malorum, ex quibus corpora omnia iterum formanda singula sint, & ibidem animanda. Licet enim hoc Deo sit corporali facile, & motu celerissimo brevissimoque tempore referri fieri possit, tamen non habet fundamentum in laude, eris licetis. Illud verisimilius est, singula corpora resurrectione in loco ubi fuerint; & si in plures partes sparsa sint, ubi precipua vel major pars perta fuerit, ita ad ut eam reliquæ sint adducenda. Sic tradit inter antiquos Theologos Richardus, Cum Richardus itaque ordinatè major pars in sepulchris condita sit, ibi resurrectionem futuram existimamus Sic enim loquitur Sanctus Chrysofost. Regale spectaculum visura est Roma. paulum repente ex theca illa cum Petro resurgentem sursum ferri in occursum Domini?

Hæc interim cinerum collectio fiet ministerio Angelorum de quibus dicitur: Mittere Angelos suos, & congregabunt electos à quatuor ventis. Tuba illa infonans & spargens mirum sonum per sepulchra regionum, Angelos faciet paratissimos, ut colligant cineres eorum qui resurrectioni sunt. An tamen soli Angeli boni, an etiam mali huic operi ministerii, non ita constat; quamvis aliqui putent damnatorum cineres à dæmonibus colligendos, iustorum verò ab Angelis cultos fore. Sed nihil verat dicere, quod sicut omnium reanimatio & resurrectio fiet à Christo Domino, ita & ab eo Angelis & ministris cinerem omnium collectio & in locum iudicii adductio. Quod autem de cineribus loquimur, ne de ossibus aut membris facimus mentionem, secundum illam opinionem loquimur, quæ asserit, quod ignis iudicium procedet & totum concremans orbem omnium hominum cadavera convertet in cinerem, ut prima lectione diximus probabile esse.

Hæc est ergò Tuba mirum spargens sonum. Angelos excitans ad ministerium, homines suscitans ad comparendum. Hæc est Tuba de qua dicebat S. Hieronymus. Sive leges, sive scriber, sive dormitis, sive vigilabis, hæc tibi semper buccina in auribus mortui sonet. Quapropter & ei adscribitur hæc sententia iudicii passim. Sive comedo sive bibo, sive quid aliud ago, semper auribus meis infonare videatur tuba terribilis: Surgite mortui, venite ad iudicium.

De hac rursum agit Epist. ad Heliodorum, ubi sic dixerit: Venit & veniet illa dies, quando mortale hoc indues immortalitatem. Tunc ad Tuba vocem pavebit terra cum populis & tu gaudabis, iudicatus Dominus lugubre mundum immigret, tribus ad terris peccata ferient, & potentissimi Reges nudo latere palpabunt. Ad vocem tubæ hujus exhibebuntur tunc cum prole sua Venus: adducetur & ignitus lupiter. Adducetur & cum suis stultus Plato discipulus. Aristotelis argumenta non proderunt. Tunc tu rusticus & pauper exultabis, & dices: Ecce crucifixus Deus meus. Ecce Index qui obvolatus pannu in prosepito vagiis. Cernè manus Indæ, quas fixeras. Cernè laurus Romanæ, quod fuderat. Videre an id sit corpus, quod dicebat

dicebatur clam subulisse discipulos. Dilectio me compulsi. ut hec tibi dicerem, ut his tunc interesse contingat, pro quibus nunc labor durus est. Hæc S. Hieronymus.

PARS III. Quomodo tuba coget mortuos ad thronum.

Quæritur est omnes, tam reprobos, quam electos; tam fideles, quam infideles; tam sanctos, quam impios, comparituros ante thronum Iudicis resumptis corporibus, ut totus homo recipiat pro meritis pœnam & gloriam; ac sicut corpus cooperatum est animæ ad gratiam per bona opera vel ad peccatum per prava opera; sic tunc confors fiat premii, vel supplicii. Propterea dicebat S. Bernardus ser. 6. de Adventu: Noli de corpore præcipere tempora: patere ut nunc anima pro se laboret; si compareris, congruabis. Nobilem hospitem habes, si caro, nobilem valde, si tota salus tua pendet de ejus salute. Et quid pro temporali delectatione contristas hospitem salutem? Patius expone te ad omnia; si bene illi servieris, eris in bonum tuum, loquetur pro te dum resurgetur in locum suum, quando Dominus reformabit te, configurans corpori claritatis sue.

Colloquium Christi sine mirabili inter animam & corpus suam.

Audi & ad hanc rem S. Christianæ mirabilis mirabile colloquium, quod ipsa quandoque per penitentiam se macerans, inter animam & corpus faciebat. Quadam die in Ecclesiam coram altari ingressa, quasi saccum aridis ossibus plenum sese humi abiecit; graviterque ingemiscens, pugnis pectus & corpus diverberans, dicebat: O miserabile corpus, quomodo me miseram cruciabis? quomodo retardabis à Christi conspectu? quando missam me facies, ut anima evolet ad Creatorem? Et tibi corpus miserum, & va mihi, quod conjuncta sum tibi. Similia dicens contumebat pectus. Sed rursus corporis partes agens dicebat spiritui: O anima misera, cur ad eum affligis? Quid te intra me retinet, aut quid in me te delectat? Cur non pareris me redire in terram ex qua sum, ut quietus donec in die novissimo tibi resituar? Quare non proficisceris in requiem tuam, ut fruaris bonis sempiternis? Hæc dicens, educebat alta suspiria cum iachrymis. Deinde paululum quiescens, & cum silentio ac sancta meditatione in Deum incalescens, quasi in læticiam soluta apprehendebat pedes suos, & exosculabatur dicens: O felicissimum corpus, cur ita te verberavi? Cur te convulsus proscidi? Nonne morigerum te mihi præbisti ad quæ vis opera bona, quæ Deo auctore suscepi? Tu labores patienter tollerasti, quos à te spiritus exegit. Rursus oscula & affectum renovari addebat: Age, age, sustine, aderit propediem finis laborum tui. Requiesces paululum in pulvere, ac demum canente Tubæ resurges cum his corruptionis expertis, sociaberisque in gaudiis, ob societate dolorum. Talibus verbis & oculis demulcens corpus, in jubulum prorumpens, & tanta intus jucunditate implebatur, ut corpus jam rapti videretur. Tectis est Canticæ prætanus in vita ejus c. 23.

Vox, coget quomodo intelligenda.

Quando igitur hic dicitur, Tuba mirum spargens sonum coget omnes ante thronum, vox illa, coget, generaliter accipienda est, ut idem sit quod convocando

congregabit. Nam si strictè accipias, & in rigore, electos non coget; quia nullo modo erunt invitati, aut tardi ad hanc professionem; immo corpora eorum agilitatis dono prædita rapiuntur obviam Christo cum lætitia & triumpho deducuntur Angelis bonis. De reprobis autem omnino verum est, quod coget eos tuba; nec enim solum compellabit, sed & invitos compellet, tum ad corpora resumendum tum ad proficiscendum ad thronum ipsis horrendum. Erat certè eis corpus vel horribiliter carcer, dum iterum illud cogentur ingredi animæ, & æternum inhabitare. Tunc male dicitur corporis, odioque summo illud prosequatur, tanquam vas peccati cujus causa pereunt ipsæ: dum enim ei indulgit anima quæ caelestis est natura, divinamque habet originem à Deo suo, & celo æternum separatur.

Questio.

Ex his resolve illam questionem, quæ quæritur: Quando an Sancti avebunt exire de Paradiso, damnati vero nolent exire de inferno? Hoc nimirum erit, quando Tubilla insonabit, quæ electos vocabit ad thronum, & damnatos vocabit ad iudicium. In quo licet pœna essentialis non sit hinc augenda, sicut nec illis essentialis gloria: tamen accidentaliter eo die fiet accessio pœnæ & supplicii impiis, sicut & gloriæ accidentaliter augmentum fiet electis eodem tempore. Quod non solum de hominibus, sed etiam de Angelis & dæmonibus verum est. Quia scilicet Angeli ibidem comparituri gloriam accidentalem pro superadditamento participabunt à gloria Iudicis, à custodia peracta, à societate hominum electorum. Demones autem confusionem nanciscuntur specialem, & supplicii accidentale augmentum; tum quia confundentur coram universo orbe; tum quia & ipsa societas damnatorum haud eis utilis erit, sed pœnam addet. Ea propter censent interpretes facti divitem Epulonem petiisse ut aliquis mitteretur ad domum Patris ut fratres moneeretur, ne ex eorum ad eundem locum adventu, & in pœnis consortio, suum augetur supplicium: ex pio enim affectu hoc non petiit, quia ille in damnatis est extinctus.

An pueri non baptizati sint in iudicio comparituri.

Cæterum, quia hic dicitur quod tuba illa omnes coget, quæritur de pueris sine baptismo morientibus, an & hi ante Thronum sint comparituri. & quam sententiam accepturi? Certè in iudicio comparituros, communis est Theologorum sententia. Nam & asserit S. Thomas Angelicus Doctor, saltem ad hunc effectum comparituros, ut videatur gloriæ Iudicis: & licet videatur negare ad hoc comparituros, ut iudicentur, hoc tamen videtur negare de iudicio discussionis, quo bona vel mala opera examinantur, quandoquidem nulla aequalia peccata vel opera bona habeant. Non autem negat de iudicio reprobationis, quoad pœnam originali peccato debitam in toto orbis concessu condemnantur, si baptismo abluti non fuerint; sicut & infantes mox à baptismo mortui, iudican-

sup

Ferrius, Petrus Martyr, fuere Tubæ, non aliud resonantes, quam iudicium Domini.

scientia humana, sed solum fide divina; quam fidei multi (qui se fideles dicunt) futuro tempore erant abnegaturi, in hæreses, varioque errores dispersi.

Propter eandem causam Christus adhuc vivens, non solum voce, sed & miraculis voluit fidem hanc multis difficillimam confirmare, dum mortuos suscitavit, & animas eisdem corporibus reddidit. Propterea etiam corpora Sanctorum quorundam in varias partes dissecta reddidit, mox integritati; propterea denique ipsorum pulveres ranti vult fieri à nobis, & ab ipsis Angelis honorari, tamquam æternitatis semina, in illa resurrectione animanda, & postmodum regnatura. Imò quorundam corpora hæc tenus incorruptione donavit post multorum sæculorum curricula, ut resurrectioni, & incorruptioni, sive immortalitati tandem futuræ, testimonium quoddam exhiberet prægium, ne fides fluctuaret. De quare sæpè à nobis tractatum est.

Testis ipse Christus.

Imò multi inter veteres asserunt, miraculum antiquum de septem fratribus (qui tempore Decii Imperatoris usque ad tempus Theodosii junioris annis plus 177. in quadam caverna latuerunt, sine corruptione, aut corporum, aut vestium, quasi somno aliquo obdormientes) à Deo promissum fuisse, ut certificaretur veritas articuli hujus difficillimi Resurrectionis generalis corporum. Sic enim horum septem fratrum apud Ephesum requiescentium historiam enarrat S. Gregorius Turon. de glor. Martyrum, l. 1. c. 95.

Septimo dormientes.

Tempore Decii in persecutione hi septem fuerunt in spelunca, unusque ex eis comparabat necessaria. Redevante quodam die Imperatore ad urbem rogarunt Dominum, ut eos à periculo erueret; sed in oratione solo prostrati, obdormierunt. Imperator audiens in eos illos intro morari, iussit os speluncæ obstrui, ut ibidem inirent. Quoddam ageretur, quidam Christianus in tabula plumbea eorum nomina ac Martyrium scripsit, & clam in aditu cavernæ inclusit. Post multorum annorum curricula, per Theodosium data Ecclesiæ pace, surrexit hæresis Sadduceorum, negans resurrectionem mortuorum. Tunc quidam Ephesius civis, dum caulas ovibus secus montem facere destinaret, lapides divolvit ad aptanda eorum septa, nescius arcani intus latentis. Dominus autem eis misit spiritum vitæ, & surrexerunt, existimantes se unam tantum noctem dormisse. Miserunt ergo unum ex eis ad emendandum cibos, cumque vidisset super portam signum crucis, audiretque passim in plebe nomen Christi, stupēbat. Prolatis verò nummis, quos à tempore Decii Imp. habebat, à Mercatore comprehenditur, quasi reperisset antiquum thesaurum; & deducitur ad Episcopum & Iudicem. Ille compellente necessitate mysterium revelavit, & deduxit eos ad speluncam. Ingressus Episcopus, reperit tabulam plumbeam, in qua quæ præ-

Historia de septem dormientibus.

LECT. 4. bipart.

Mors superbit & natura, cum resurgat creatura, iudicanti responsura,

PARS I. Resurrectionem corporum futuram cum eadem illorum substantia & integritate, ratio naturalis non comprehendit, nec docuit unquam antiqua Philosophia, seu Sapia. Imò in contrarium axioma istud produxit. Appropinquatione ad habitum non est regressus. Hinc irridebant multi S. Paulum, cum audisset resurrectionem mortuorum, qui tamen Philosophierant, & inter Sapientes Areopagi, in Academia Atheniensis. Eandem planè difficile est concipere, quomodo terrena materies, de qua mortalium creatur caro, in quemlibet pulverem, cineremque resoluta, in quamcumque aliorum corporum substantiam conversa, in quorumcumque animalium cibum, carnemque commutata, reddatur eadem eidem humanæ animæ; quæ illam primitus animavit. Propterea non solum Ethnici resurrectionem hanc negarunt, sed etiam Sadducei tempore Christi, contra eum hac de causa discipulantes. Ac post Christum multi hæretici multos circa hanc resurrectionem errores coarctarunt.

Contra hos omnes præsentiam pronuncians Propheta Iob, lumine illustratus divino, dicebat olim: *quis mihi iriduas, ut scribantur sermones mei? quis mihi det, ut exarentur in libro stylo ferreo? quis det, ut exarentur in plumbi laminas, vel cæle scribantur in silice? Qui sunt hi sermones, adeo multiplici scriptura & exaratione digni, adeo notabiles, adeo rari & gnari? Hi sunt qui subjiciuntur in quatuor aut quinque propositionibus mox subsequen-*

1. *Crede quod redemptor meus vivit.* 2. *Et in novissimo die de terra surreturus sum.* 3. *Et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum.* 4. *quem visurus sum ego ipse, & non alius.* 5. *Reposita est hæc spes mea in sinu meo.*

Hæ sunt theses, hi sunt sermones, quos proponit S. Iob, tamquam maximè servientes ad instructionem posterorum. Ideoque non sufficit illi eos voce proferre, quæ labilis est, & mox perit. Operatur ergo ut per scripturam permanentem conferrentur, & non solum foliis & chartis quæ etiam pereunt, committantur; sed in bene compacto libro exarentur perfecta impressione, styloque ferreo, vel cæle per cæle. (quod est instrumentum sculptorium) industrie & bene sculptantur in lamina aliqua, aut silice, ut scriptura durabilis sit, & vetustate aut igne corrupti non possit. Quare tanto prologo, tot verborum formulis utitur Sapiens Iob de resurrectione agens? Ut eam ostendat creditu difficillem, nec persuadendi vitæ foriger.

Iob. 59.

Resurrectionem creditu difficillem testis est Iob.